

logia del nom d'un *Serrat de Dot*, que existeix poc més al Nord, provinent aquest del NP germ. *Ot*.

ETIM. Es tracta realment d'un NP, i nom de sant, *Ou*, que existí antigament en català, i ha figurat en la nomenclatura dels sants catalans, si bé amb la grafia *Hou* (*h* infundada). Els nomenclàtors dels sants catalans —com el de Bastús—, diuen que «*Sant Hou*, en vulgar catalán» se celebra a la província de Girona el 7 de maig, perquè hi morí màrtir; hi ha alguna inexactitud però un fons de veritat, i en tot cas és certa la celebració a la província de Girona i la identificació que fa ell amb el nom de san *Eovaldo*.¹ Per altres col·leccions hagiòniques estrangeres més segures veiem que hi hagué dos màrtirs *Sant Ewaldus* a Saxònia, la festa dels quals se celebra el 5 d'octubre; i una confusió ho acaba d'explicar; perquè també hi hagué un *Sant Eudaldus*, que morí màrtir a Achs, i la seva festa realment se celebra pel maig dia 11 (quasi el mateix dia en què la celebren a Girona).

L'etimologia germànica ho acaba d'aclarir: EWALD és un dels nombrosíssims compostos de les arrels germ. -WALD (de nombre quasi infinit) i AIW- (també molt productiva, més de 30 noms en Först.): derivat del gòt. i germ. occid. *aiws* «lex, statutus», que va produir el nom del rei got EURIK, el del bisbe de Lleida *Eusend* (S. VII), etc. El compost *Ewald* es documenta com nom de dos bisbes de Vienne (Delfinat), en el S. VII (que probablement tindrien tanta o més influència que el màrtir saxó, en la popularitat del nom a Catalunya); amb variant *Eoald* en la *Historia Francorum* de Du Chesne, i *Eold* en una hagiografia p.p. els *Monum. Germ. Hist.*, vol. II: Förstemann, col. 51.

El nom, en efecte, consta ja en algunes fonts catalanes designant particulars: com en un document de l'any xv d'un rei Felip (1195 o 1075?): «vobis Johani Rovayro et Gerallo et Evoallo et Uguoni --- eidem ville formulantibus ---» (*Cart. de Vilafranca de Conflent*, f. 2r^o).

Partint del fet conegut que els NPP germ. en -ALDU es redueixen en català a -*au*, passant per -*al-lu* (com en aquest document) i -*ayl*, l'evolució fonètica és clara (*e)oaül* > *oäu* contret en *Ou*.

Però com sol passar amb tals noms breus, i poc generals, s'hi produeixen alteracions i confusions (semi-erudites) amb parònims. Recordem el cas de *Sant Antelm* > *Santelm* (d'on alguns han extret *Elm* o *Telm*, i altres ho han confós amb *Anselm*, nom estranger a Catalunya per més que alguns l'han atribuït falsament a Antelm Turmeda); els castellans *Sanch-Adrián* / *San Chidrián*, etc.

Així va nèixer un *Sant Tou*, que figura en una comedieta popular de *Sant Tou* (Romeu i Figueras, *Teatre hagiogràfic*, NCl. vol. III). «A. Dez-Mug, beneficiat en la capella de Sant Mateu, en la sglésia de

Sant Tou de Ripoll» doc. de 1398 (Serra Vilaró, *Pi-nós i Mtpl.* III, 257). Altres vegades s'hi ha aglutinat la prep. *de*.

En un doc. de Vallfogona de Ripoll: «Stus Christophorus de Valle Fecunda, afr. E. *Serra de Dod Mer.* in *Castlerà*<s>» (Serra V., o.c. III, 209) (on probt. *Doð* és la coneguda grafia ultracorrecada per *u* segons PEDEM > *peu*; i per tant hem d'entendre *D'Ou*< d'EWALD). Altres vegades s'hi ha aglutinat el títol o art. personal *N'* (<DOMINE) (casos que es detallen en l'art. *Nou*): *Vall-de-Nou* a Tiurana, *Val de Nous* a Argelers (s. XIV); *Vila-de-nou* terme de St. Esteve de la Sarga (veg. s.v. *Vila*-). En fi, potser encara hem de posar en aquest capítol el nom de *Ca s'ou*, mallorquí d'Alcúdia, que tinc registrat prop d'Es Ginyent (XI, 81.18).

No és, doncs, estrany que aquells factors i aquestes aglutinacions i etim. populars, hagin induït a error mant erudit, com Serra i Pagès que defensà l'etim. *Eudald* de *Sant Dou* o *Sant Ou* (*BABL* XII, 210 seguit per *AlcM.* i altres). Increïble fonèticament: no sols és difícil que s'hagués perdut la -D- (germ. TH) d'aquest nom des de data tan arcaica com la dels docs. (inconcebible en el S. XI, en què veiem -*Eoallus* en el doc. de Vfr. de Cfl.), sinó que amb una pèrdua tardana de la -D- no s'hauria pogut produir la contracció *Oau* > *Ou*.

¹Diu que morí màrtir en temps de «Daciano»: confusió entre els emperadors Decius i Diocletianus, que feren grans persecucions de cristians, però llavors, en el S. II o III, no hi podria haver noms germànics a Girona.

Oulorat, nom d'una masada de la vall de la Pobla de Lillet: figura en llista dels masos rurals d'aquella vall, datada de 1573, imprès *Onlorat* en Serra V., *Pi-nós i Mtpl.* III, p. 784). D'un NP germànic, un dels nombrosos en *Old-*, que apareixen generalment en l'evolució fonètica *Oult* (*Ol-*): com *Oleguer*, *Olena* (*Uldena*), *Oldergoto* (974, Abadal, P. i R., n° 231). Es tracta del comuníssim HILDIRAD: dotzenes de testimonis en Först. 833-4 (des de Fredegari i molts docs. merovingis dels SS. VI ss.) És bastant normal el pas de *Eld-* a *Old-*: en massa en fonts catalanes (on *Olofred* es troba en lloc de *Ildefred*: 1002, *Cart. de St. Cugat* III, 92), i ja hi ha un cas de *Hulderada* en el *Polyptichum Irminonis* (Först. 928) que essent dada isolada en les fonts germàniques, deu venir també de *Hildirad*.

OV-

Sèrie pre-romana pirinenca, on apleguem *OVARRA*, *OVANSA*, *OVELLA*, *OVEIX*, *OVÍS*, noms d'origen basc